

TITLUL-SINTAGMĂ AL ARTICOLULUI DE PRESĂ SPORTIVĂ FRANCEZĂ: LATITUDINI COMBINATORII

Brega Viorica¹

¹Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Abstract. *The paper presents some aspects of the title structure of a French sports press article, in the form of phrases, determining the types of relationships between the constituents of the phrases and their characteristics. The structural difference between the nominal and the propositional phrase depending on the title is argued, as well as the theoretical and practical importance of the observations made.*

Keywords: *title, noun phrase, sentence phrase, predictability, sentence, press article.*

Interesul față de obiectul prezentei lucrări – titlul articolului de presă sportivă – a apărut pornind de la unele observații practice făcute în timpul activităților didactice desfășurate în baza textelor de presă la orele de limba franceză, încercând a evidenția anumite caracteristici ale limbajului de specialitate sportiv.

În ultimii ani se observă o creștere a interesului suscitată de structurarea diferitelor documente scrise (raport, teză, articol științific etc.), inclusiv a articolului de presă [4, 5, 6, 7, 8], atenția cercetătorilor fiind axată, în special, pe analiza, din diferite puncte de vedere, a titlurilor documentelor sus-numite.

Totodată, menționăm că, deși articolul de presă se află în centrul de interes al cercetătorilor [7, 8], presei de specialitate i se acordă mai puțină atenție, de aceea, credem, analiza întreprinsă într-un domeniu concret de specialitate se înscrie în *actualitatea* de ultima oră.

În lucrare ne propunem o analiză descriptivă a unui anumit tip de titlu, în calitate de constituent important al structurii articolului de presă sportivă franceză.

Scopul lucrării constă în evidențierea unor caracteristici specifice titlului de presă sportivă

Metodele de cercetare aplicate sunt: studiul literaturii de specialitate, analiza, sinteza, metoda

Majoritatea cercetătorilor preocupați de problematica titlului sunt de acord asupra unor aspecte esențiale. În primul rând, titlul este considerat o formă autonomă a textului, iar analiza sa vizează, în fond, forma titlului și funcțiile pe care le asigură în organizarea textului propriu-zis al articolului. De regulă, sunt reperate trei funcții: o funcție nominativă, deoarece orice titlu

servește pentru a-i da un nume textului respectiv, o funcție metadiscursivă, dat fiind că titlul îi dă o idee cititorului despre ce este vorba în textul articolului, o funcție seducătoare, pentru că foarte adesea titlul are menirea de a-i suscita interesul cititorului.

În cazul de față, ne vom concentra atenția asupra primei funcții, cea nominativă, ea fiind principala în organizarea textului unui articol. De aici și definiția cea mai exactă și cea mai cuprinzătoare a titlului, care ar fi următoarea: titlul este numele dat oricărui text scris (științific, publicistic, artistic etc.).

Anterior, într-o comunicare științifică [1], ne-am referit deja la unele tipuri de structurare a articolului de presă sportivă sub formă de sintagme (nominale, verbale, adverbiale) și propoziții simple sau compuse, iar lucrarea de față prezintă, de fapt, o continuare a cercetării privind structurarea titlului de presă sportivă.

Se știe că un titlu de articol (ca, de altfel, de orice altă lucrare scrisă) trebuie să satisfacă cel puțin două cerințe importante: a) să fie concis, adică să cuprindă cât mai puține cuvinte; b) să exprime, în același timp, esențialul din conținutul textului intitulat.

Anume intenția de a respecta prima cerință i-a făcut pe majoritatea autorilor articolelor de presă sportivă să și le intituleze prin sintagme nominale (în 55% din corpusul de exemple de care dispunem: 1251 titluri selectate din revista franceză „Revue Olympique” - RO). Totuși în 27% din exemple această cerință nu este respectată, titlul fiind formulat prin propoziții (simple sau compuse). Afară de aceste două tipuri de titlu (sintagme nominale și propoziții), am descoperit un număr destul de impunător de titluri (18% din tot corpusul de exemple), care, la prima vedere, ar putea fi trecute la categoria de sintagme nominale (dacă ne orientăm după forma lor). De exemplu:

La flamme olympique en route vers Athènes (RO, 51, 2004, p.18).

Le sport au service de la responsabilité sociale en Israel (RO, 2011, p.20).

Un triple médaillé en visite au Musée Olympique (RO, 63, 2007, p.22).

Les vedettes australiennes contre la drogue (RO, 47, 2003, p.29).

De fapt, la o examinare mai atentă, aceste pretinse sintagme nominale nu sunt decât niște propoziții eliptice sau incomplete. Conform definiției lingvistului francez M. Grevisse, în propoziția eliptică este omis un cuvânt sau mai multe cuvinte ce pot fi restituite. Într-un sens mai restrâns, poate fi numită

eliptică propoziția al cărei predicat, sau mai rar subiect, nu este exprimat [2, p.214].

Caracterul predicativ al unor sintagme în aparență nominale a fost semnalat de autorii Rebeyrolle J., Jacques M.-M., Péry M. într-un studiu consacrat rolului titlului în structurarea textului unui document scris [6, p. 273].

În rândurile ce urmează vom încerca să demonstrăm, aplicând metoda transformațională, predicativitatea titlurilor de tipul celor prezentate mai sus, care și constituie obiectul lucrării.

Partea de propoziție absentă în acest tip de exemple este predicatul, care, se știe, este constituentul central al propoziției. Observăm că în unele exemple predicatul lipsește parțial, bunăoară este omis verbul *être* din predicatul verbal exprimat printr-un verb la diateza pasivă, în titlu fiind prezent doar participiul trecut al verbului principal: *La Session du CIO informée sur la mise en oeuvre de l'agenda Olympique 2020* (RO, 96, 2015, p.13). Varianta completă, cu predicatul care se subînțelege, ar fi: *La Session du CIO **est / a été** informée. De nouvelles épreuves approuvées pour 2018* (RO, 96, 2005, p.17). *De nouvelles épreuves **sont/ont été** approuvées...* → *Boursier sénégalais qualifié pour Beijing* (RO,66,2008, p.20) → *Boursier Sénégalais **est/a été** qualifié...*

În alte exemple de titlu este omis verbul copulativ *être* sau alt verb cu valoare copulativă din componența predicatului nominal, iar numele predicativ prezent în titlu este exprimat prin substantiv sau, mai rar, prin adjectiv:

Mcdonald's sponsor de la course de la Journée Olympique (RO, 48, 2003)
→ *Mcdonald's **est devenu** sponsor de la course...*

Pyeongchang 2018 prête pour les épreuves tests (RO, 101, 2016, p.19) →
*Pyeongchang 2018 **est prête** pour les épreuves tests.*

În multe cazuri se atestă o absență totală a predicatului, fie a celui verbal, fie a celui nominal:

Stage d'entraînement de la FIS en Amérique du Sud (RO, 96,2015) → *Stage d'entraînement de la FIS **est organisé/s'est déroulé**.*

Vastes changements dans les commissions du CIO (RO, 96, 2015, p.14) →
*Vastes changements **sont/ont été effectués** dans les commissions du CIO.*

Épreuves équestres à Hong Kong (RO, 56, 2005, p.19) → *Épreuves équestres **sont/seront organisées** sau *Épreuves équestres **ont lieu/auront lieu** à Hong Kong .**

Evident, sensul lexical al verbului omis, caracteristica sa temporală pot fi precizate cu o mai mare exactitate după ce se ia cunoștință de conținutul articolului [1].

Așadar, în cazul când titlul de presă are un predicat real (manifest), este vorba de o structură frastică (propoziție simplă sau compusă), iar dacă predicatul este doar presupus sau potențial, putem vorbi de sintagmă. Aname predicatul subînțeles constituie caracteristica principală a titlurilor reprezentate prin sintagme aparent nominale sau pseudosintagme nominale, în care predicatul este exprimat parțial sau lipsește definitiv, dar care poate fi lesne restituit, adică faptul că elementul relațional verbal nu este formal exprimat nu ne împiedică să-i percepem caracterul predicativ. Dată fiind predicativitatea, pe care am încercat s-o demonstrăm mai sus, a acestor sintagme nominale doar în aparență, ele ar putea fi numite sintagme propoziționale sau frastice.

Sintagma propozițională cuprinde două elemente constitutive principale: subiectul (referentul) și partea a doua, formată din diferite părți ale propoziției (nume predicativ, complement direct sau indirect, circumstanțial), implicit unite prin predicatul intuit. Uneori aceste două elemente constitutive sunt delimitate printr-un semn de punctuație, cel mai adesea prin două puncte. Acest tip de titlu este numit titlu în doi timpi (*titre à deux temps*).

Londres 2012: un projet ambitieux et visionnaire (RO, 59, 2006, p. 19).

Fiecare dintre elementele formative ale sintagmei date poate fi, la rândul său, însoțit de unul sau mai mulți constituenți marginali, în acest caz sintagma propozițională se dovedește a fi polimembră, luând formă de macrosintagmă propozițională, de exemplu: *Undemi-milliard de dollars, pour le plan de la Solidarité Olympique* (RO, 101, 2016, p. 22). În acest titlu este, evident, omis predicatul *sont/seront/ont été assignés*.

Ținem să subliniem, de asemenea, că restituirea predicatului în sintagmele propoziționale se dovedește a fi posibilă, desigur, datorită fenomenului numit presiune sintagmatică.

Dat fiind că în sintagma propozițională se impune prezența reală sau presupusă a unui al treilea element relațional, a celui predicativ, sintagma propozițională nu are caracter binar, ci ternar.

În comparație cu celelalte două structuri ale titlului de presă sportivă (sintagma nominală și propoziția), sintagma propozițională sau frastică ocupă o poziție intermediară, fiind mai explicită decât prima, dar mai laconică decât a

doua. Pentru a ne convinge de acest fapt, este suficient să confruntăm următoarele exemple de titluri de diferită structură:

- sintagmă nominală: *Election du president du CIO*.
- sintagme propoziționale: *Jacques Rogge président du CIO* (RO, 69, 2008, p.36); *Coe élu président de l'IAAF* (RO, 96, 2015, p.188).
- propoziții: *Thomas Bach est élu président su CIO* (RO, 89, 2013, p.13); *L.Negre, est, réélu président* (RO,85, 2012, p.20).

Drept concluzie la notele de mai sus pot fi semnalate următoarele trăsături specifice ale sintagmei propoziționale: caracterul neunitar (complex) și predicativitatea (implicită sau parțial explicită).

În subsidiar, ținem să subliniem că unitățile sintactice cu funcție de titlu al unui articol de presă, numite sintagme propoziționale, prezintă un interes deosebit atât din punct de vedere teoretic, cât și practic. Experiența arată că este greu de supraapreciat utilitatea structurilor respective în calitate de material didactic la orele practice de limba franceză și, în general, de orice limbă străină.

De aceea, recomandăm că orice activitate bazată pe analiza presei sportive (al cărei scop este învățarea expunerii globale a conținutului unui articol) să înceapă prin caracterizarea titlului și, în primul rând, pornind de la forma sa: tipul sintagmei (nominală/propozițională) sau tipul propoziției (simplă/compusă).

Când este vorba de un titlu de articol de presă sub formă de sintagmă propozițională, este indicat să li se propună studenților însărcinarea de a intui, înainte de a fi luat cunoștință de conținutul articolului discutat, sensul lexical al predicatului absent și de a-l restitui, propunând mai multe variante sinonimice, care s-ar potrivi în contextul titlului dat, apoi de a face același lucru după citirea articolului.

Izvorâte din necesități didactice, aceste exerciții lexico-gramaticale vor contribui, în mod sigur, la formarea deprinderii studenților de a formula corect și cât mai concis un titlu, ceea ce le va fi de un real folos în activitatea științifică actuală sau ulterioară.

Referințe bibliografice:

1. Brega V. *Structura sintactică a titlului articolului de presă sportivă în limba franceză / Syntactic structure in Franch sports press article title*. In: *Sport. Olimpism*.

Sănătate. Congres Științific Internațional. Culegere de rezumate. Ediția a III-a, Chișinău, 13-15 septembrie 2018, p.16-17.

2. Grevisse M. *Le Bon Usage. Grammaire française avec des Remarques sur la langue française d'aujourd'hui*. 11e ed. Paris: Editions Duculot, 1980. 1520 p.

3. Jacques M.-P., Rebeyrolle J. *Titres et structuration des documents*. In: *Schedae*, 2006 Prépublication nr.1 (Fascicule 1), p.1-12.

4. Luc C., Verbel J. *Le modèle d'architecture textuelle Fondements et expérimentation*. In: *Verbum*, 23/1, 2001, pp.103-123.

5. Power R., Scott D., Bouayad-Agha N. *Document structure*. In: *Computational Linguistics*, 29.2, 2003, pp. 211-260.

6. Rebeyrolle J., Jacques M.P., Péry-Woodley M.-P. *Titres et intertrites dans l'organisation du discours [online]*. In: *Journal of French Language Studies*, Cambridge University Press (CUP), 2009, 19, pp.269-230. Disponibil: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-00547396/document>

7. Sullet-Nylander F. *Le titre de presse. Analyses syntaxiques, pragmatique et rhétorique*. Stockholm: Institutionen for franska och italienska. StockholmUniversitet, 1998.

8. Sullet-Nylander, F. *Titres de presse et polyphonie*. În: Bartning I.J.Falk, Fant L., Forsgren M., Jacobsson R.M. et Nysedt J (dir.) *Mélanges publiés en hommage à Gunnei Engwal*. Stockholm: Almqvist, Wisell Internațional, 2002.